

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שישי א' באדר תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

כתובות - י"ח

1. מדוע ר' יהושע לא נקט דוגמא של הפה שאסר באומר לחבירו מנה לוייתי ממך ופרעתי לך - שהוא נאמן? כיון שבסיפא רצה ללמדנו את הדין שכשנודע ע"י עדים אינו נאמן. ובהלוואה קיימא לן שהמלוה את חבירו בעדים - אינו צריך לפרעו בעדים, ונאמן אע"פ שיש עדים.
2. מדוע ר' יהושע לא נקט דוגמא באומר לחבירו מנה היה לאביך בידי והחזרתי לו מחצית - נאמן, ויהיה בזה חידוש שאף פטור משבועת מודה במקצת? לשיטת רבנן נחשב משיב אבידה ופטור אפילו אם חבירו תבעו תחילה. לשיטת רבי אליעזר בן יעקב חייב שבועה אפילו בכהאי גוונא. וכפי שאמר 'זוהו שנשבע על טענת עצמו' וחכמים אומרים: אינו אלא כמשיב אבידה.
3. מדוע ר' אליעזר בן יעקב מחייבו שבועה וכי אינו סובר את הטעם של 'משיב אבידה פטור'? רב: מדובר שקטן תובע ממנו.
 - א. להו"א: לא קטן ממש, כיון שאין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן, אלא בן גדול, ולגבי עסקי אביו נחשב כקטן. ונדחה: שא"כ זה מקרה רגיל של טענת אחרים והודאת עצמו.
 - ב. למסקנא: קטן ממש, ונחלקו בדברי רבה שאמר: מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע? חזקה אין אדם מעיז בפני בעל חובו, ויתכן שבאמת רוצה לכפור בכל החוב והסיבה שלא כפר כיון שאינו מעיז. והטעם שלא הודה בכל החוב, כיון שרוצה להשתמט עד שיהיה לו לשלם ויפרע. לכן חייבתו התורה להשבע כדי שיוודה בהכל. רבי אליעזר בן יעקב סובר: שהלוה אינו מעיז בין בפני המלוה, בין בפני בנו, ולכן אינו נחשב משיב אבידה. אבל רבנן סוברים: בפני המלוה אכן אינו מעיז לכפור הכל, אבל בפני בנו מעיז, ומכך שלא העיז נחשב משיב אבידה ופטור משבועה.
4. משנה - עדים שאמרו: אכן כתב ידינו הוא זה שבשטר, אבל לא ראינו את ההלוואה אלא אנוסים היינו, או קטנים היינו, או פסולי עדות היינו. מה הדין? נאמנים כיון שהשטר מתקיים רק על פיהם יש כאן 'הפה שאסר'. אך אם יש עדים אחרים שזה כתב ידם, או שמצאו שטר אחר שחתמו והכתב דומה ויש עליו הנפק, אינם נאמנים כיון שאין להם 'הפה שאסר'.
5. מה חילק רמי בר חמא בסוג האונס?
 - א. להו"א: כשכתב ידם יוצא ממקום אחר אינם נאמנים דווקא כשאומרים שאנוסים היו מחמת הפסד ממון, ואין אדם נאמן להרשיע עצמו שחתם בשקר. אבל כשאומרים אנוסים היינו מחמת נפשות, שאיים להורגם - נאמנים.
 - ב. דחה רבא: הרי 'כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד', וחתמתם כהגדת עדות - 'עדים החתומים על השטר - נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד'. למסקנא: כשהם הפה שאסר נאמנים דווקא באנוסין היינו מחמת נפשות, אבל מחמת ממון - אינם נאמנים שאין אדם משיב עצמו רשע.